

De zending onder de volken der aarde.

<https://hdl.handle.net/1874/355181>

DE ZENDING

ONDER

DE VOLKEN DER AARDE.

IV. AMERIKA.

2. WEST-INDIË EN ZUID-AMERIKA.

Zooals gij u zult herinneren, hebben wij de laatste maal een aanvang gemaakt met onze beschouwingen over de nieuwe wereld. Naar het westen rigtten wij onzen blik, en wel eerst naar dat werelddeel, dat in 1492 door COLUMBUS is begonnen ontdekt te worden, en van een van zijne latere onderzoekers den naam van Amerika kreeg. Wij hebben toen met het noordelijk gedeelte daarvan ons bezig gehouden; nu zullen wij Zuid-Amerika leeren kennen. Treurig, hoogst treurig is de toestand, waarin de meeste landen, die er toe behooren, zich bevinden. Spanjaarden en Portugezen zijn er langen tijd heeren en meesters geweest, en terwijl zij de inboorlingen op de wreedste, de gruwzaamste wijze soms behandelden, hebben zij weinig aan het heil hunner onsterfelijke zielen zich laten gelegen liggen.

Zelf onder het juk van Rome zuchtende, zelf niet anders dan een jammerlijk verbasterd Christendom kennende, hebben zij dit in Amerika overgeplant. De Roomsche-Catholijke godsdienst is in de meeste landen, waarvan 't grootste Brazilië is, heerschende, terwijl er ook nog vele heidensche Indiaansche stammen rondzwerven. Alleen eene kleine streek aan de noord-oostkust is Protestantsch. Guyana heet zij, welke landstreek voor een deel aan Frankrijk, voor een ander deel aan Engeland, voor een derde aan Holland behoort. 't Hollandsche Guyana is meer bekend nog onder den naam van Suriname of eenvoudig de West. Op eene enkele uitzondering na, vinden wij alleen in dat Guyana, in het Engelsche en Hollandsche gedeelte namelijk, Protestantsche zendelingen werkzaam. 't Is echter niet alleen van hunne werkzaamheid, dat ik thans tot u ga spreken. Wanneer gij de kaart van Amerika voor u neemt, dan ziet gij dat in het westen Noord- en Zuid-Amerika door een smalle strook lands aan elkander verbonden zijn; maar ten oosten daarvan is nu niet enkel water, maar ook een menigte eilanden. Zij dragen te zamen den naam van West-Indië, en vormen als het ware een brug van Noord-Amerika naar Zuid-Amerika. Ook voor ons zullen zij thans dat zijn. Voor dat wij tot Zuid-Amerika overgaan, zullen wij op die

eilanden een bezoek gaan afleggen, en wij zullen ons daarover niet beklagen. Voor de zending toch zijn zij allerbelangrijkst.

WEST-INDIË.

Van de West-Indische eilanden, waarvan ik dan in de eerste plaats u ga spreken, is het getal verbazend groot. Men telt er grootere en kleinere, die bewoond zijn 360, en dan nog honderde, waarop geen menschen wonen. Te zamen hebben zij eene bevolking van 3 à 4 millioen, van welke de helft Negers zijn, een vierde Europeanen en een vierde Mulatten, uit vermenging van beiden ontstaan. Geene van die allen behooren echter tot de oorspronkelijke bewoners dezer eilanden. Eens woonden deze er, ook ten getale van drie millioen. 't Waren de Indianen of Roodhuiden, die wij vroeger reeds als de oorspronkelijke inwoners van Amerika leerden kennen, maar indien 'ergens, dan hebben Europeanen en inzonderheid Spanjaarden en Portugezen hier tegen hen gewoed. Op een dezer eilanden Guanahani, later San Salvador, landde COLUMBUS eerst aan. Toen was dat en vele andere door een menschenras bewoond, dat later voor een groot deel uitgeroeid, voor een kleiner verjaagd is, en waarvan thans slechts op een eiland nog een dertig huisgezinnen over zijn. Zij, die

eens heeren en meesters er waren, zijn thans geheel van daar verdreven, en hunne landen vaak een twistappel tusschen de Europeesche natiën, behooren thans aan Spanje, Frankrijk, Denemarken, Zweden, Nederland en voor 't grootste deel aan Engeland, terwijl Haïti, vroeger St. Domingo geheeten, een vrije negerstaat is. Maar die verdrijving der inboorlingen is niet de eenige gruwel aldaar gepleegd. Even wederregtelijk als men de oude bevolking verdreven had, even wederregtelijk bragt men er eene nieuwe. Hier in Amerika vinden wij de ongelukkige bewoners van Afrika, de Negers, die als slaven uit hun land weggevoerd, onder ruwe en wreede behandeling op de plantages moesten arbeiden om koffie, suiker, indigo, boomwol aan te kweeken. Duizenden, ja millioenen werden derwaarts gevoerd, en West-Indië is er een schandvlek door geworden, voor de Europeesche christennatiën, maar ook heeft dat zelfde West-Indië het doen zien, wat christelijke liefde vermag. Voor dat ik daarvan u ga verhalen, wil ik u nog zeggen, dat op de Deensche eilanden sedert 1844, in de Nederlandsche koloniën sedert 1863 en in de Engelsche bezittingen reeds sedert 1838 alle slaven vrij zijn, terwijl er op het Spaansche Cuba nog altijd slaven worden gevonden. Na vele vruchteloze pogingen in Engeland en door anderen,

en inzonderheid door WILBERFORCE aangewend, ging in 1833 het besluit door, dat met het begin van 't volgende jaar alle kinderen uit Negers geboren, binnen 7 jaren alle Negers vrij moesten zijn, voor welke vrijmaking Engeland om de eigenaars van slaven schadeloos te stellen, de opoffering zich getrooste van 20 millioen pond sterling, d. i. bijna 240 millioen gulden. Zoo werden allen naar het ligchaam toen vrij, maar reeds honderd jaren vroeger was men begonnen pogingen aan te wenden, om eene andere, eene betere vrijheid hun te doen verkrijgen, eene vrijheid, waardoor de geboeide slaaf in waarheid vrijer zou zijn, dan menige zogenaaamde vrije meester. 't Waren de Hernhutters, die hierheen hunne eerste zendelingen zonden, en tot op den huidigen dag met grooten zegen er arbeiden. Op veertig posten hebben zij er eene schaar van ruim honderd arbeiders, zoo mannen als vrouwen.

Zooals ik zeide, gingen reeds voor meer dan honderd jaar de eerste derwaarts. Allermerkwaardigst was de aanleiding tot de eerste proef. In 1731 bevond zich de graaf van ZINZENDORF, de stichter van de Hernhutter- of Broedergemeente te Kopenhagen, ter gelegenheid van eene koningskrooning. Daar ontmoette hij een gedoopten Neger, ANTON genaamd, die hem schreijende van zijn

zuster ANNA verhaalde, die op het Deensch St. Thomas, een der West-Indische eilanden, als slavine zich bevond, en met roerenden aandrang hem bad, dat men haar en zijnen anderen betrekkingen en landgenooten den weg des levens mogt gaan bekend maken. ZINZENDORF liet dezen Neger naar Hernhut komen; daar werd de zaak besproken, en weldra was tot eene zending naar West-Indië besloten. Deze was echter verre van gemakkelijk. Alle Negers waren toen slaven, en moesten van den morgen tot den avond arbeiden. 't Liet zich aanzien, dat hunne meesters, de planters, de zendingen met argwaan en tegenzin zouden ontvangen. Toch verklaarden vele broeders te Hernhut zich tot gaan bereid, bereid om des noods zelf slaaf te worden, indien zij daardoor slaven tot vrijgemaakten door CHRISTUS konden maken. Reeds 't volgende jaar in 1732 reisden twee zendingen af, LEONHARD DOBER en DAVID NITSCHMANN. Ofschoon men hen in Kopenhagen, de hoofdstad van Denemarken uitlachte en voor dwazen hield, vonden zij aan het hof aldaar bescherming en ondersteuning, en toen zij op St. Thomas aankwamen, werd er gelukkig niets onredelijks van hen geëischt. Een planter nam hen zelfs vriendelijk op, en stelde hen aan tot opzigtters over zijne slaven. Daar hun zendingsarbeid daardoor echter minder

vruchtbaar werd, leiden zij dien post neder, en huurden een kleine woning, waar zij 's avonds de Negers na afloop van hun arbeid bij zich ontvingen. Er kwamen er vele, van welke er enkele somtijds geheele nachten met hen doorbragten. De zuster van ANTON was de eerste die door hen gedoopt werd.

Zoo begon voor nu reeds 140 jaren de zending der Broedergemeente op de West-Indische eilanden. Spoedig breidde zij er zich uit. In het volgende jaar vertrokken achttien broeders uit Hernhut, die gedeeltelijk op St. Thomas, gedeeltelijk op een ander eiland St. Croix zich vestigden. Maar van deze stierven er vele. Toch werd de moed niet opgegeven. In 1735 vertrok FRIEDRICH MARTIN naar St. Thomas, en bleef er 15 jaren tot aan zijn dood onvermoeid werkzaam. Hij vooral deed er veel, zoodat hij als de grondlegger der Deensch West-Indische zending te beschouwen is. Op het geheele eiland werd het zaad des woords uitgestrooid. Wel begonnen vele planters, toen hunne Negers wijzer en de Negerinnen kuischer werden, hunne vijandschap te toonen; toch had het werk goeden voortgang. Drie jaren later telde de gemeente reeds 800 zielen. Toen echter werd de tegenstand heftiger, zoodat MARTIN zelfs in de gevangenis kwam. Maar ziet 't volgende jaar

kwam ZINZENDORF zelf onverwacht op St. Thomas. Men had hem beschuldigd, dat hij menschen henenzond naar landen zoo ongezond, dat zij er sterven moesten, en nu wilde hij toonen, dat hij zelf niet vreesde die landen te bezoeken. Door zijne tusschenkomst werd MARTIN bevrijd en bovendien wist hij van den koning van Denemarken voor de zendelingen meer vrijheid ten opzichte van hun arbeid te verkrijgen. Met moed en volharding zetten zij dien voort, hoewel er gedurig veel stierven. Toen in 1832 het honderdjarig feest der zending gevierd werd, rekende men, dat er in dien tijd niet minder dan 185 van de bij haar in dienst staande personen gestorven waren, van welke vele op jeugdigen leeftijd. 't Was echter niet alleen op de Deensche eilanden, dat deze trouwe broeders en zusters hun leven lieten in de dienst des Heeren. Nadat zij op deze hunne werkzaamheid begonnen waren, strekte zij ze later ook op de eilanden aan Engelsch bestuur onderworpen uit, zoo inzonderheid op het groot Jamaica, dat meer dan 400,000 inwoners heeft. Later begonnen ook andere zendelinggenootschappen er te werken. De Methodisten kwamen er in 1789 of liever, want deze hadden toen nog geen eigenlijk zendelinggenootschap, kwam er een leeraar van dat kerkgenootschap, THOMAS COKE. Meer dan dertig jaren

was deze reizende voor de zaak des Heeren, negenmaal kwam hij naar Amerika, viermaal naar West-Indië, waar hij op verschillende eilanden bekwame leeraars achterliet, tot dat van 1816 af het zendelinggenootschap der Methodisten er geregeld is gaan werken. Nog andere genootschappen, vooral dat der Baptisten, zonden er later hunne boden henen, en hoewel zij van vele planters tegenstand ondervonden, won het Christendom onder de Negers veld. Een zendeling KNIBB, die zelf voor het Godsrijk veel geleden heeft, schreef onder anderen in 1831: »In weerwil van alle tegenkantingen en beproevingen gaat de zaak van den Heer JESUS zegevierend vooruit. De Negers gevoelen zich door het geloof, dat zij hebben aangenomen, getroost en gesterkt om allen hoon en spot met gelatenheid te dragen, en gaan met kalmte hun dood te gemoet.» Het zoo even u genoemd jaar 1831 was juist dat van de hevigste vervolging. Een opstand brak er toen onder de Negers op Jamaica uit, waarvan men de zendingen de schuld gaf. Zestien kapellen werden vernield, vele zendingen voor de regtbank gedaagd, waar men de zwaarste beschuldigingen tegen hen inbragt. 't Bleek echter later voldingend dat zij het niet waren geweest, die de Negers tot opstand verzetten, want toen den eersten Augustus 1838

alle slaven op de Engelsche eilanden vrij werden, geschiedde juist in de woonplaatsen der zendelingen niet, wat onder de niet bekeerde Negers maar al te veel het geval was, dat zij tot wraak en woede jegens hunne vroegere meesters en tot andere ondeugden vervielen. Van dien tijd af aan is vooral de uitbreiding van het Christendom met kracht voortgegaan, zoodat het thans op de meeste eilanden als voor goed gevestigd kan beschouwd worden. Vele gemeenten staan nog wel altijd in betrekking tot de genootschappen, die Evangelieboden haar zenden, maar onderhouden toch hun eigen leeraars, ja dragen daarenboven geld bij voor de prediking aan anderen. Een zendeling zond voor eenige jaren daarvoor eene jaarlijksche bijdrage, die meer dan 1200 gulden bedroeg, terwijl in dat zelfde jaar de gemeenten, die met het groot Londonsche genootschap in betrekking staan, voor eigen onderhoud ruim *f* 90,000 bijeen bragten. Zoo is dan wel met rijken zegen gekroond die arbeid, tot welken voor 140 jaar de eenvoudige Hernhutterbroeders DOBER en NITSCHMANN zich opmaakten. En wie zal zeggen, hoe veel lijden onder de arme Negers, toen nog slaven, door het Evangelie in dien tijd is verzacht? Wel was het een balsem voor hunne diepe wonden. Dat zij echter van dat Evangelie niet alleen de troostende, maar ook de

heiligende kracht leerden kennen, bewijst ons het volgende, dezen of genen welligt bekende, maar altijd treffende verhaal.

Een Neger slaaf in West-Indië had door zijn christelijk gedrag het vertrouwen van zijn heer gewonnen. Als deze slaven ging koopen, nam hij hem mede naar de markt. Eens zouden zij van daar gaan, toen de slaaf op een ouden afgeleefden man ziende, tot hem zeide: » Massa d. i. mijnheer, dien moet gij ook hebben." De heer had er weinig zin in, maar deed het op zijn aandrang. Later bemerkte hij, dat toen de oude man ziek werd, de slaaf met de grootste zorgvuldigheid hem oppaste. Hij liet hem bij zich komen, en vroeg hem waarom hij zoo voor hem zorgde. » Is hij misschien uw vader?" vroeg hij. » Neen Massa" zeide de slaaf, » hij is mijn vader niet." » Of een van uwe aanverwanten?" » Neen Massa, hij is geen aanverwant van mij." » Is hij dan uw vriend?" » Neen Massa, hij is ook mijn vriend niet." » Maar wat dan?" vroeg zijn heer. » Hij is mijn vijand, Massa. Die man heeft mij, toen ik nog een kind was, van mijn vader en mijne moeder weggeroofd en mij als slaaf verkocht. En in het woord van God heb ik gelezen: Zoo uwen vijand hongert, zoo spijs hem, en zoo hem dorst, geef hem te drinken."

Wat dunkt u? zouden allen, die in 't Christen-

dom geboren en opgevoed zijn, het zoo goed begrijpen en belijden als deze Neger? Maar ook, als de prediking des Evangelies onder de heidenen zulke vruchten geeft, zouden wij, een iegelijk naar ons vermogen niet ook door milde bijdragen ze bevorderen?

ZUID-AMERIKA.

Denzelfden toestand, dien wij op de West-Indische eilanden leerden kennen, vinden wij, als wij nu naar Zuid-Amerika ons wendende, den blik slaan op het aan de Oostkust gelegen Guyana. Deze landstreek is, zooals ik vroeger reeds zeide, gedeeltelijk Fransch, gedeeltelijk Engelsch, gedeeltelijk Hollandsch. Over het Fransche gedeelte, dat het kleinste is en maar 23 duizend inwoners telt, spreken wij niet, omdat zich daar geen Protestantsche zendelingen bevinden. Maar die zijn er wel in Engelsch Guyana, dat 170,000, en Hollandsch Guyana of Suriname, dat 70,000 inwoners heeft. In het laatste, waarop wij als Nederlanders eene bijzondere betrekking hebben, arbeiden weer Hershutter zendelingen. Zij zijn er reeds langer dan honderd jaar, en daaraan is het wel toe te schrijven, dat ons Nederlandsch Zendelinggenootschap er geen zendelingen heeft. Twee zond het er henen, van welke de laatste in 1839 stierf. Sinds dien tijd heeft het er geen zendelingen, maar in ons vader-

land bestaat een Maatschappij ter bevordering van godsdienstig onderwijs in de kolonie Suriname, die den arbeid der Broedergemeente ondersteunt. Die arbeid, zeide ik, ving reeds voor meer dan honderd jaar aan. In 1738 kwamen er vijf broeders in Paramaribo, de hoofdstad van Suriname, maar zes jaren later werd om vele bezwaren de zending opgeheven. Later in 1767 werd zij hervat. In '76 werd de eerste Neger gedoopt, twee jaren later de eerste kerk voor de Negers gebouwd, die weldra moest worden vergroot. Met veel zelfverloochening en voorbeeldige trouw, maar ook met rijken zegen hebben de Hernhutters hier gearbeid. Wel ondervonden zij van vele plantage-houders tegenwerking; nog omstreeks het jaar 1830 mogten de broeders slechts op 20 van de 800 in Suriname aanwezige plantages het Evangelie prediken. Sedert echter is de stemming omtrent de zendelingen gunstiger geworden en hebben deze nu wel tot 100 plantages toegang. Reeds voor eenige jaren bedroeg het aantal der door hen gedoopten meer dan vijf-en-twintig duizend, en noemden zij reeds toen Suriname hun rijkst gezegend arbeidsveld, nadat ook hier in 1863 aanvankelijk, en tien jaren later volkomen alle slavernij is opgehouden, werd die zegen nog grooter. Voor de verkregen vrijheid werd in liefelijk versierde bedehuizen God dank

en eere toegebracht, en was ook daarin eene vrucht der zending te zien, dat daarbij alles in goede orde en geregeld affiep, hoe zouden ook wij het God niet vragen, dat Hij die voortdurend en bij toewijding schenke aan die oorden, waarop wij als Nederlanders zoo nauwe betrekking hebben.

In Engelsch Guyana arbeiden zendelingen van onderscheiden Engelsche genootschappen. Daar zijn al sedert 1838 alle slaven vrij. Reeds toen kon een arbeider van daar melden: Er zijn in Engelsch Guyana 110,000 inwoners, van welke 50,000 christelijk onderwijs ontvangen, die ook gewoonlijk de openbare godsdienstoefeningen bijwonen. Sedert dien tijd bleef het werk er voorspoedig vooruitgaan en kreeg men gedurig berigten, als deze: de kerken zijn te klein voor de toehoorders, die naar het woord des levens verlangen, en met Gods hulp is menig een, die vroeger als een verworpen dwaalde, nu bekeerd tot den Herder en Opziener onzer zielen.

Er zijn behalve deze Negers, die in Hollandsch en Engelsch Guyana onder geregeld bestuur leven, in en om die koloniën nog een ander soort, Maron- of Bosch-Negers geheeten. 't Zijn dezulken, die in der tijd, toen zij zeer hard behandeld werden, wegliepen en in de bosschen achter de kolonie een wijkplaats zochten. Ook onder hen hebben

de Hernhutters, die, waar het gold zielen voor den Heer te winnen, moeite noch opoffering ontzagen, zendelingen uitgezonden. Maar koortsen en andere ziekten namen den eenen broeder voor, den anderen na weg. Tweemaal werd daarom de zending opgeheven, in 1813 voor de eerste, in 1848 voor de tweedemaal. Maar ten derdemale is zij hervat. Merkwaardig is het, dat terwijl vele van die Negers van hun bijgeloof en afgoderij geen afstand wilden doen, hun opperhoofd ALIMI in 1765 de eerste broeders vriendelijk ontving, zijn zoon later gedoopt werd en zijn kleinzoon tot aan zijn dood in 1848 een getrouw mede-arbeider der zendelingen was.

Zoo wordt aan Afrika in Amerika het Evangelie gepredikt; want al die Negers komen van de Westkust van Afrika, of stammen althans af van daar geborenen. Zoo weet God het kwaad ten goede te keeren. Maar ook Amerika heeft nog oorspronkelijke bewoners, al is hun getal klein geworden. Ook in den omtrek van Guyana bevinden zich nog uitstervende stammen, van welke de voornaamste is die der Arawacken. Droeuvige onkunde, treurig bijgeloof heerscht onder hen, zoo vele zij nog heidenen zijn. Het offeren van vischen, vogelen enz. om den boozen geest te verzoenen, is nog steeds bij hen in gebruik, terwijl

de toovenaar de zieken in zijnen hut neemt, die inwendig met vele doodshoofden van apen, vogelen en andere dieren omhangen is, alwaar hij hun bij een aangelegd vuur een afkooksel van kruiden, die een sterken reuk verspreiden, te drinken geeft. De toovenaar loopt alsdan met vederen en ivoorschelpen omhangen, den ganschen nacht onder een vreeselijk misbaar rond de hut, ten einde zoo den boozen geest uit te drijven. Hebben ook zoo deze Indianen wel dringend behoefte aan het licht en den troost van het Evangelie, nog eens waren de Hernhutters de eersten, die het hun poogden te brengen. Een hunner, SCHUMANN, arbeide in 1748 met zoo rijken zegen onder hen, dat hij den eernaam van apostel der Arawacken verkreeg. De zending der Hernhutters is echter in 1808 opgeheven. Ziekten en invallen van de zoo even u genoemde Bosch-negers hebben dit veroorzaakt, maar later in 1831 heeft het Engelsch kerkelijk genootschap den arbeid weer opgevat, en nog altijd zijn er eenige boden van CHRISTUS onder de telkens van woonplaats veranderende Arawacken Indianen werkzaam, om althans nog den levensavond van dat volk door het licht des Evangelies te verhelderen.

Nog zwerven er vele andere stammen van Indianen in Zuid-Amerika, onder welke geen Protestantische zendelingen werkzaam zijn. Op dat Guyana na is

het daar nog allertreurigst gesteld. In de meeste rijken, wier gezamenlijke bevolking een twintig millioen bedraagt, is de Roomsche Catholijke godsdienst de heerschende. Vele stammen van Indianen zijn echter nog geheel heidensch. Hun lot was gelijk aan dat hunner broederen in Noord-Amerika, ja nog wreeder zijn zij vervolgd door Portugeezen en Spanjaarden. Aan de regeering van deze twee Europesche volken, waren eens deze uitgestrekte landen onderworpen, maar langzamerhand hebben zij aan dat bestuur zich weten te onttrekken. Mogt het hun nu ook gegeven worden, het juk van bijgeloof en priesterdwang, waaronder zij nog zuchten, af te schudden. Wat er ons eenige hoop op geeft is, dat door de zorg van het Britsch- en Buitenlandsch Bijbelgenootschap duizenden afdrucken van den Bijbel alomtrent werden verspreid, en er onder de Duitschers, die er zich als kolonisten wel ten getale van een kwart millioen bevinden, althans eenige Evangelische predikers arbeiden. Als wij echter een blik op die landen in 't algemeen werpen, dan kunnen wij veilig zeggen, dat de toestand er nog allertreurigst is. Behage het Gode eens, kan het zijn, spoedig verandering daarin te brengen.

En nu heb ik ten slotte nog een alleraandoenlijkst verhaal u te doen van eene zendingspoging in het zuidelijkst gedeelte van Zuid-Amerika aan-

gewend. Daar ligt een land, dat Patagonië heet en vele eilanden daartegenover, waarvan 't grootste Vuurland is. Op dat laatste is eene bevolking arm en behoeftig als het volk der Eskimo's, dat wij in het hooge Noorden van Amerika leerden kennen. Daar nu werd voor een twintigtal jaren een poging aangewend om het Evangelie te brengen. ALLAN GARDINER, vroeger Engelsch zee-officier werd met innerlijke ontferming over deze ongelukkigen bewogen, en voor altijd is zijn naam onafscheidelijk van dien van Vuurland. Met lust en ijver bezielde, om de ongelukkige bevolking van Amerika's zuidspits de zegeningen des Evangelies te brengen, wendde hij eerst vergeefsche pogingen daartoe aan bij het Londonsche zendelinggenootschap. Een tijd lang moest hij daarop zijn plan laten varen, tot dat in 1844 te Brighton een genootschap werd opgericht voor de Evangelieprediking in Patagonië. In December van dat zelfde jaar ging hij er heen, maar werd zeer onvriendelijk ontvangen. Hij keerde daarop naar Engeland terug, maar het Brightonsche genootschap ontmoedigd door het mislukken der onderneming, wilde geen nieuwe proef nemen. GARDINER liet zich echter niet afschrikken, maar deed in Engeland eene reis om geld voor zijne onderneming. Een edele christin gaf *f* 12000, zelf voegde hij er *f* 2700 bij, offerde al meer en meer

voor de zaak op, en had ten laatste het onuitsprekelijk genoeg van zich aan het hoofd te zien van eene kleine, moedige schaar, die even als hij zelf alles voor de goede zaak zou wagen. Hunne namen zijn voor altijd aan de vergetelheid ontrukkt. Het waren RICHARD WILLIAMS, een jong geneeskundige, die eene gevestigde en winstgevende praktijk opofferde, JOHN MAIDMENT, een ijverig en bekwaam catechiseermeester, JOSEPH ERWIN, vroeger timmerman, die reeds op meerdere reizen als Evangelist GARDINER vergezelde en drie matrozen, JOHN BRYANT, JOHN PEARCE en JOHN BADCOCK. In September 1850 vertrok hij met dezen met een schip, dat naar Californië bestemd was, en liet zich in December van dat zelfde jaar op Vuurland aan wal zetten. Onherbergzamer land is er bijna niet en dat de bevolking er niet veel aantrekkelijks heeft, hoordet gij reeds, waar ik zeide, dat zij veel op de Eskimo's van Noord-Amerika gelijken. Onder dit volk wilde GARDINER met de zijnen CHRISTUS prediken, om dan later van daar hooger op in Zuid-Amerika door te dringen. En vraagt gij nu wat de uitslag was hunner pogingen? Een jaar later werden schepen uitgezonden om naar hen te vernemen. Alleen hunne lijken werden gevonden met een dagboek tot in September bijgehouden. Een alleraandoenlijkst verhaal bevatte het

van hunne zwerftogten, hun gebrek, hunne ziekte, den dood van reeds vier uit hun klein gezelschap. Toen het laatste geschreven werd, was GARDINER zelf, de geneesheer WILLIAMS en een der matrozen nog in leven. Later stierven ook zij. De bemanning van de schepen tot hen gezonden, begroef hunne lijken. Een gedenkteeken werd er bij opgericht: een plank vastgespijkerd aan een boom, en daarop in het Engelsch de woorden:

»Gewijd aan de nagedachtenis der Zendeling-martelaren: ALLAN GARDINER enz., die na vele vermoeienissen en ontberingen, ten gevolge van gebrek aan voedsel om het leven zijn gekomen tusschen »28 Juni en 6 September 1851.»

Eenvoudig gedenkteeken en toch schooner dan menig praalgraf en kostbaar standbeeld. Maar zoo was dan toch ten slotte al hun moeite vergeefs. Neen! want het was een arbeid voor den Heer, en die is in Hem nooit vergeefs. Niet vergeefs hun moeite, hun strijd dan al waren zij de eerste en laatste zendelingen op Vuurland geweest. Maar dat waren zij niet. In hun dagboek vond men ook deze woorden: »Men zal de zending op Vuurland niet meer kunnen laten varen.» En dit heeft men ook niet. In 1854 gingen twee, in '56 nog meerdere zendelingen derwaarts, onder hen de eenige zoon van GARDINER, op een schip

dat zijn naam droeg. Wel hadden ook zij met vele moeilijkheden nog te worstelen en werd van de eerst uitgezonden een met name PHILLIPS door de inboorlingen vermoord, maar langzamerhand wonnen zij toch het vertrouwen van deze. Nadat zij eerst op het eilandje Keppel, aan Engeland toebehoorende, eenige van hen nader aan zich hadden verbonden, vestigde een latere zendeling STIRLING zich in het begin van 1869 op een ander eiland Navarin, vlak tegenover Vuurland. Hij waagde het daar alleen onder de inboorlingen te blijven, en als hij dan des avonds voor zijn hut heen en weer wandelde, dan was hij in zijn eigen oog als een schildwacht, als een voorpost aan de zuidelijkste grens van het heirleger van zijn hemelschen Vader. Die Vader nu was met hem en zegende zijn arbeid. Reeds werden 36 personen door hem gedoopt en het aantal, dat des Zondags de godsdienstoefening komt bijwonen, is nog veel grooter. En dat die nieuwe godsdienst ook invloed heeft op het leven, ondervond in dat zelfde jaar 1869 de bemanning van een gestrand Amerikaansch schip, toen zij, inplaats van zoo als zij vreesde van de wilden vermoord te worden, een vriendelijke ontvangst bij hen vond, tot dat na 17 dagen een ander schip kwam en hen mede nam. Zoo droeg dan de zelfopoffering van een GARDINER en

de zijnen heerlijke vruchten. Ook op het vasteland van Zuid-Amerika beginnen deze zich te vertoonen. Zoo als zijn ruim hart en ondernemende geest niet alleen aan Vuurland en de daarbij liggende eilanden dacht, maar ook Patagonië, Brazilië ja gansch Zuid-Amerika in zijne zendingenplannen opnam, zoo doet het ook het Zuid-Amerikaansch zendingengenootschap, dat ook reeds in die landen zijn boden begint uit te zenden. Zegene God hun arbeid en al den arbeid in Amerika onder Eskimo's, Negers en Indianen, ook onder de Christenen, van wie er nog zoo vele niet anders dan een jammerlijk verbasterd Christendom kennen. Met dien arbeid eengszins u bekend te maken, was ook nu mijn doel. Zij het bereikt; maar daarmede ook onze belangstelling daarin opgewekt en vermeerderd. Wat wij hoorden van de voorspoedige uitbreiding en zegenrijke werking des Evangelies, inzonderheid onder de Negers in de West-Indiën, stemme ons tot dankbaarheid aan God, die niet alleen het zaaijen, maar ook den wasdom gaf. Wat wij hoorden van de zelfverloochening der Hernbutters daar, van de opofferende liefde van een GARDINER en zijn vrienden op Vuurland, wekke onzen ijver op om toch in onzen kring, waarin zooveel minder zelfverloochening en opoffering van ons geëischt worden, te arbeiden voor het Godsrijk

en waar bij het aanschouwen van zooveel nacht en donkerheid, vooral in Zuid-Amerika de overtuiging bij ons gewekt werd, dat er nog altijd veel, ontzaglijk veel te doen is, dringe die overtuiging ons menigmaal tot vurig gebed tot God, dat Hij arbeiders uitzende in Zijn wijngaard; vele, getrouwe, geloovige, en dat Hij hun arbeid zegene.

A 2157754

Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, zijn verkrijgbaar de volgende Kleine Stukjes

	Cents.		Cents.
1. Peter Lobeck	15	49. Als God werkt, wie zal dan keeren?	15
2. De welbestede stuiver	10	50. De Soldaten-dochter	07½
3. De wever uit Welsh	07½	51. Het gelukkige sterf bed	10
4. De kleine bewoner van het Auvergnésche Gebergte	10	52. De weg en het middel	15
5. Arme Sara	04	53. De gast zonder bruiloftskl.	07½
6. De jonge Hutbewoonster	22½	54. Treffend voorbeeld	07½
7. Opwekking te Elberfeld	05	55. Levensschets v. Blumhardt	15
8. De Iersche boer	10	56. Hadara	04
9. Elisabeth Cunningham	15	57. De oude geneesheer	10
10. John Robins, de matroos	10	58. De roepstem des Heeren	15
11. Uitbreiding der Parabel enz.	10	59. Anna Walsh	07½
12. Kolonel Jacob Gardiner	15½	60. Eerste zend. te St. Thomas	15
13. De Stroopers-dochter	10	61. Thirza	20
14. De Bode met goede tijding	15	62. Vroege godsvrucht	07½
15. Jansje Allan	15	63. De Russische kleermaker	07½
16. Zonderlinge tusschenkomst der Voorzienigheid	07	64. Kenmerk. v. een kind Gods	07½
17. Levensber. van Amelia Gale	07½	65. Overtuiging verwaarloosd	12½
18. Sara Hill	12½	66. Woord aan jonge moeders	07½
19. De geschied. van Mary Smith	12½	67. De onbekende zendeling	04
20. De Dorps-predikant	10	68. Mevrouw Rumpff	10
21. De waarheid van het Evang.	10	69. Opmerkelijke leiding Gods	07
22. Kracht des geloofs	10	70. Een nieuw traktaatje	10
23. Herman de houthakker	12½	71. De vrome landman	07½
24. Laatste uren v. John Cowper	10	72. Ged. over de eeuwigheid	07½
25. Het einde van den tijd	10	73. Maria	10
26. Wat God bewaart, is wel bewaard	15	74. William	07½
27. Wie zijt gij? Wat hebt gij te doen?	10	75. De Christen in het gasthuis	03
28. De wehrhaan van het kasteel	12½	76. Lord Teignmouth	10
29. Eben-Haëzer in Latakko	10	77. Leven van Schwartz	08
30. Indiaansche bekeerlingen	10	78. Wie zoekt die vindt	05
31. De Christen-feesten	05	79. Levensb. van een' soldaat	05
32. Verhaal van 2 predikers	07½	80. Pacalsdorp	07½
33. De tijd en de eeuwigheid	10	81. Onnoodige zorgen	04
34. Kort en heilzaam berigt	10	82. Zachéüs	08
35. Johan Coenraad Ter Linden	07½	83. De twee bureu	10
36. Een beroep op het hart	12½	84. Bekeering v. A. H. Franke	04
37. De landman in den Elzas	10	85. Blandina	07½
38. Sterfgevallen van zeven bekeerde heidenen	10	86. Bede van een grijsaard	07½
39. Levensloop van C.L. Töpfer	07½	87. Het huisgez. te Haeterdale	15
40. Eenige bijzonderheden uit het leven van Morrison	15	88. Inwendig Christendom onder Hottentotten	05
41. Lydia S.	07½	89. Aärons dood	15
42. Hugo Bourne	07½	90. Het Paaschfeest	10
43. De christelijke viering van den Zondag	05	91. Leven van Chrysostomus	07½
44. Henri Obookiah	10	92. Het geheimzinnige in den Christen	05
45. De zendelingen in Groenl.	15	93. Jacob Wilson	15
46. Het bezoek bij een kranke	15	94. De eerste kerkgang	10
47. Brieven van een' leeraar	15	95. Wanneer ben ik, enz.	06
48. Polycarpus	10	96. Overeenk. Christel. Gods	05
		97. Zendingsgave	15
		98. De zwarte knecht	10
		99. Waarschuw. tegen valsche overleggingen	10